

ความเป็นมา

ด้านศุลกากรช่องจอม ตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๐๔ และต่อมาได้มีการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายกระทรวง กำหนดท่าหรือที่ สนามบินศุลกากร ทางอนุมัติ ด้านพรมแดน และด้านศุลกากร พ.ศ.๒๕๕๓ ปัจจุบันการแบ่งเขตการปกครองกำหนด ตำบลด่านให้ขึ้นอยู่กับ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ สำหรับที่ทำการด้านศุลกากรช่องจอม ตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงหมายเลข ๒๑๔ (สุรินทร์-ช่องจอม) ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๗๐ กิโลเมตร และด้านพรมแดนตั้งอยู่สุดทางหลวงหมายเลข ๒๑๔ ติดชายแดนไทย-กัมพูชา ตรงข้ามบ้านโอรเสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี ของกัมพูชา

สภาพทางภูมิศาสตร์ ช่องจอมเป็นแนวช่องเขาของเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นเส้นกั้น เขตแดนไทย-กัมพูชา ที่สามารถเดินทางข้ามแดนติดต่อกับบ้านโอรเสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานีและเดินทางต่อไปยังเมืองเสียมราฐของกัมพูชาได้

ในอดีตช่องจอมเป็นช่องทางข้ามแดนไทย-กัมพูชา ที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดสุรินทร์มีการค้า ขยายแดนระหว่างชุมชนที่อยู่ตรงข้ามกันตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา แต่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและทำให้รัฐ ต้องขาดรายได้ ต่อมาภายหลังการค้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น กรมศุลกากรจึงได้ดำเนินการจัดตั้งด้านศุลกากรช่องจอม เพื่อการจัดเก็บรายได้และจัดระเบียบการค้าชายแดนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและกฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการประกาศปิดพรมแดนไทย-กัมพูชา เนื่องจากเกิดสงคราม ใน กัมพูชา จากสถานการณ์ความไม่สงบและมีการสู้รบตามชายแดนไทย-กัมพูชา มีผลทำให้การค้าชายแดนของ ประชาชนทั้งสองประเทศต้องยุติลง และกรมศุลกากรเห็นว่าชีวิตของเจ้าหน้าที่และทรัพย์สินของทางราชการ อาจไม่ปลอดภัย จึงอนุมัติให้ย้ายที่ทำการด้านศุลกากรช่องจอมไปอยู่ในตัวจังหวัดสุรินทร์โดยเช่าอาคารสองชั้น เลขที่ ๑๓๕ ตรอกศรีไผทสมันต์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์เป็นที่ทำการด้านศุลกากรช่องจอมชั่วคราว จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๕ การสู้รบในกัมพูชาได้ยุติลงกระทรวงมหาดไทยจึงประกาศเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวที่ ช่องจอม ช่องกร่าง และช่องปลดต่าง เพื่อการนำเข้าไม้จากกัมพูชา

สำหรับด้านการค้าชายแดน ผลจากการสู้รบในกัมพูชาเกิดขึ้นเป็นเวลานาน ชาวกัมพูชาต้อง ประสบปัญหาความอดอยากและเกิดปัญหาความไม่สงบ มีการปล้นสะดมตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา สร้าง ความเดือดร้อนให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ชายแดน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ ชายแดนระหว่างกัน โดยฝ่ายไทยและฝ่ายกัมพูชาจึงมีข้อตกลงเปิดจุดผ่อนปรนการค้าช่องจอม กำหนดให้เปิด ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ จำกัดวงเงินการค้ารายละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐.-บาท ห้ามยานพาหนะผ่านข้ามแดนและ จำกัดพื้นที่การข้ามแดนในระยะ ๑,๐๐๐ เมตร จากชายแดน การปิดจุดผ่อนปรนการค้าเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เนื่องจากเกิดสงครามในกัมพูชาอีกและหลังจากเหตุการณ์ไม่สงบในกัมพูชายุติลง จึงได้ ประกาศเปิดจุดผ่อนปรนการค้าใหม่อีกครั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ กำหนดให้เปิดทุกวันเสาร์และ อาทิตย์ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. โดยไม่จำกัดวงเงินการค้า แต่ให้เป็นไปตามกฎหมายของทั้งสอง ประเทศ จำกัดพื้นที่ข้ามแดนไม่เกิน ๑,๕๐๐ เมตร ในเขตแดนของแต่ละฝ่ายและผ่อนผันให้-ยานพาหนะผ่าน เข้า-ออก เพื่อขนส่งสินค้าได้ในวันเปิดจุดผ่อนปรนการค้าเท่านั้น ต่อมาเมื่อการค้าขยายตัวสูงขึ้นจึงได้มีประกาศ กระทรวงมหาดไทยประกาศเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวร